

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 6. Magistratus non irascentis culpa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

Quare & defectus iræ iudicium rationis consequentis, vitiosus est; est enim defectus motus simplicis in voluntate, quo aliquis, nõ tam ex passione, sed, ex iudicio rationis pœnam infligit, ideoque non tam irasci dicitur, quàm iudicare. Quamuis & hic ipse simplex motus voluntatis *ira* appelletur. Ex quo necessariò, in homine, sequitur motus appetitus sensitivi, qui est cum passione, & cum corporis alteratione, vocaturque & ipse *ira*. Quoniam autem natura ita constituti sumus, vt in nobis appetitus inferior sequatur motum appetitus superioris, nisi aliquid repugnet; ideoque motus iræ in appetitu sensitivo, non potest penitus deficere, nisi per subtractionem vel debilitatem motus in voluntate existentis. Hinc fit, vt, sicut defectus voluntarij motus ad puniendum, iuxta iudicium rationis, est vitiosus, etiam defectus passionis iræ fiat vitiosus. Deficit ergo ira hæc & passionis, & rationis, in parentibus, qui filios peccantes non plectunt; cum ipsi à summo iudice plectendi. Et, licet *Comica lenitatis hi patres, tragica asperitatis illi* sint, neutrique laudandi, efficit tamen plerumque lenitas, quàm asperitas filios deteriores. Quibus parcere, est eos occidere. Vixissent longè diutiùs filij sacerdotis Heli, si eos parens castigasset: lenitate sua & ipse mortem incurrit, & filijs vitam accidit, clemens homicida.

Neque aliorum indulgentiã corrupti, in eorum laudes eunt, à quibus corrigi eos oporteret. Vt enim Diogenes Cynicus, cum esset conspicuus indecenter voracem puerum, pædagogo plagam incussit, inferens: *Vt quid ita imbuis?* ita iram quoque Numinis experientur, qui, quando officium exigit, non irascuntur. Sunt autem in hoc numero, non Pædagogi tantum & Magistri, qui sibi concreditos clientes discipulosque vino madidos, sine indignatione, aspiciunt; & non raro ipsi, vt profundius immergantur, propinant, urgent, docent, non orare, sed potare, vt discipulos habeant ebrietatis; non, inquam, in hoc numero hi tantum sunt; sed alti etiam Magistratus, Principes, Reges, Imperatores. Celebrabatur aliquando Charillus, ibi Archidamas subiunxit: *Quinam hic bonus sit, qui nec improbus est acerbus?* Magistratum, Principem, Regem, Imperatorem, fulmini illi similem esse decet, quod mollia non lædit, dura conterit: ita enim & illi amabiles esse debent probis, improbis seueri; quia illi suauitate, isti metu reguntur. Improbus,

R 3

qui

VI.
MAGISTRATUS
NON IRAS-
CENTIS CVL-
PA.
Cælius lib. 26
cap. 27.

Plutarch. de
discernendis
adulatoribus,

qui non timet, quiduis audet. Princeps ergo, qui non potest irasci, qui bile caret, qui columba sine felle, agnus sine dente vocatur, quia non metuitur, merito ipse metuere debet iram Dei omnipotentis. Est enim causa maximorum, in Repub. malorum. Nulla sub eo iustitia, nulla securitas; sed perfidia, proditioes, libidines, & omnis iniquitatis ac impuritatis machinationes, sub eo, vigent. Venduntur iudicia, emuntur sententiae, proscribuntur leges; & pecunia ab hoste donata aequè est chara, ac si à Principe proprio venisset. Quid enim? aiunt, si fraus succedit, opes crescent: si deprehendor, non periclitor, Princeps enim meus, spongia mollior est, nequit irasci, quid igitur obstat, quò minus illius causam pronunciem esse iustiore, cuius manum in me experior largiorem? Promittit hostis grandia; maiora sunt munera, quàm stipendia; illi serui, à quo plus accipio. Nihil mihi est timendum, sub magistratu non irascente; vigilet ergo audacia, iustitia dormiente. Facere iubet mala, qui non punit. Qui tolerat adulteria, est in alieno crimine, adulter. Qui dissimulat malum, facit malum. Ita etiam alioqui bonus princeps, castus rex, & integritatis amans magistratus, causa est omnium, in ciuitate, prouincia, regnouè, malorum, si nunquam irascitur. Quibus proin merito dici potest: *Irascimini, & nolite peccare*: nam & sine peccato irasci, & ni, cum res exigit, irascimini, peccare potestis. Hæc ira, non est contra charitatem, sed ad charitatem originem suam refert. Immo odit, qui non punit. Quod enim de filiis, id & de alijs subditis dici intelligique debet. De filiis autem dicitur: *Qui parcit virga, odit filium suum: qui autem diligit illum, instanter erudit.* Quantum autem oderit, è D. Chrysostomo accipe: *Hos ergo patres, ait, quod nemo tamen me commotius dicere, quàm verius existimet, parricidis ipsis immaniores sceleratiorisque dixerim. Illi enim corpus ab anima disseparant; isti & animam, & corpus aternis ignibus tradunt. Atque is quidem, qui corpore occiditur necessario naturali lege, etiamsi necatus non fuisset, moreretur: hic verò sempiternam mortem vitare potuisset, nisi hanc illi consciuisset paterna negligentia. Præterea corporis mortem superueniens protinus resurrectionis gloria delere poterit facillimè, anima verò interitum nihil soluere poterit, cum sibi nulla tam sit reliqua salutis spes, verùm immortales cruciatus luctu cogatur. Itaque non iniuria parentes (& magistratus) eiusmodi deterio-*

Prou. 13. 24.
S. Chrysof.
lib. 3. aduers.
vituperato-
res vit. mon.

deteriores parricidis esse diximus. Hac de causa Sapiens ait: *Tu virga* Prou. 23. 14.
percuties eum, & animam eius de inferno liberabis.

Quod de Concionatoribus ipsis occini potest. Nam si Cyni-
 corum vertex Diogenes sapienter putatur locutus, quando, auditis
 Platonis laudibus, dixit: *Quid verò habet ille præclari, qui tam diu*
Philosophiam professus, nemini acerbus fuit? quid ad Concionatores
 dicet iudex Deus, qui floribus tantum verborum student? qui mul-
 cere aures, non corrigere mores populi volunt? qui iucunda, non
 vtilia proferunt? qui semper auditores laudant, nunquam emen-
 dant; Encomiastæ, non Ecclesiastæ? qui, ut ipsi nunquam sunt in
 dicendo vehementes, ita neque alios vnquam commouent vehe-
 menter? vitij placati, non irati: Mitiones, non Cicerones: deni-
 que *canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes, & aman-*
tes somnia. Ad hos utique etiam Deus de cælo clamor: *Iraescimini,*
& nolite peccare; peccabitis, si non irascamini; ira iusta est, contra
 iniustos detonare; exagitare impuros; superbos debellare; lurco-
 nibus non parcere; inuidiam stilo confodere; proscribere iracun-
 diam; & in vitia non esse clementem. Est, clament, qui, tanquam
 podagræ, se tangi non sinunt: est, nimium dici videatur illis,
 quibus nullum scelus est nimium. Dixit & Christus vehementer,
 sed dixit vtiliter; dixit *ita, ut non possent panem manducare.* Et, cum
 audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim: *Quoniam in furorem*
versus est. Sinite hoc & de vobis dici, concionatores; vos, cum
 Christo, *irascimini, & nolite peccare* parcendo. Vnusquisque sibi di-
 ci putet: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam; & annuncia*
populo me scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Sic irasci, est
 sanare, non vulnerare; punire, non insanire: iudicare, non præ-
 cipitare.

VII.
 CONCIONA-
 TORVM NOM
 IRASCIENTIVM
 CVLPA.
 Plutarch. de
 virt. morali.

Isa. 56. 104

Marc. 3. 27

Isa. 58. 11

PARS SECVNDA.

Hucusque de ira utili & moderata libuit præmiari, qua
 irasci quis potest, ut non peccet; nunc, quò tendimus,
 pergemus, ad iram malam perniciosamque ante oculos
 ponendam. Quæ homini semper in promptu, & ferè quotidiana,
 magnum negotium facessit; immo, ni dometur, ex homine tetrum
 ac rabidum canem, enimvero, suam belluam facit, eumque ad
 omne

VIII.
 IRAE MALAE
 COMP. RATIO.